

Lisätiedot:

va. hyvinvointikoordinaattori Laura Salomaa, puh. 040 194 8508
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Se on lakisääteistä (523/2015; 1326/2010) toimintaa, jolla ehkäistään ja vähennetään alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden sekä huumeiden käyttöä ja ongelmallista rahapelaamista sekä niistä aiheutuvia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja. Ehkäisevän päihdetyön kohteena on koko väestö.

Ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskeva laki määrittää kunnan järjestämisvastuun lisäksi sen tehtävät ehkäisevässä päihdetyössä. Kuntien ehkäisevään päihdetyöhön sovelletaan lisäksi terveydenhuoltolain 11 ja 12 §:ssä säädetyllä tavalla terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä ja sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista. Maakunnat toimivat tulevaisuudessa aluetasolla antaen asiantuntijatukea kunnille, mutta paikallinen vastuu säilyy kunnilla.

Poikkihallinnollisessa HYTE-työryhmässä valmisteltu suunnitelma kunnalle asetetun ehkäisevän päihdetyön tehtävän tueksi tekee näkyväksi kaupungin eri toimijoiden osaamisen, niiden toteuttaman ehkäisevän päihdetyön sekä työnjaon ja kehittämis- ja yhteistyötarpeet strategiakauden aikana.

Ehkäisevän päihdetyön ohjelma on osa kaupungin strategiaa.

Ohjelmaan kirjatut tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet on asetettu päihdetilanteen, paikallisten olosuhteiden sekä paikallista toimintaa tukevan Ehkäisevän päihdetyön ohjelman pohjalta (STM 2015). Tavoitteita asetettaessa on huomioitu myös edellisen ehkäisevän päihdetyön strategian toteutuminen ja siitä nousevat kehittämiskohteet.

Ohjelmassa on kuusi ehkäisevää päihdetyötä viitoitettavaa painopistettä: rakenteiden määrittely; haitoista viestiminen; riskikäytön ja haittojen tunnistaminen ja tuen tarjoaminen varhaisessa vaiheessa; haittojen ehkäisy; ehkäisevän päihdetyön osaamisen varmistaminen ja yhteistyön rakenteiden luominen yhteistyökumppanien kanssa. Ohjelmassa on kuvattu Kauniaisissa käytössä olevat ehkäisevän päihdetyön menetelmät erilaisissa ympäristöissä ja hallinnonaloilla. Vuosina 2023–2025 ehkäisevän päihdetyön ohjelma toimii siirtymävaiheen ohjelmana ennen kuin hyvinvointialueen työ käynnistyy kokonaisuudessa.

Toimenpiteiden edistymistä seurataan vuosittain tilinpäätösprosessin yhteydessä ja siitä raportoidaan säännöllisesti vuosittain suppeassa ja valtuustokausittain laajassa hyvinvointikertomuksessa käyttäen sovittuja indikaattoreita.

Ehkäisevää päihdetyötä koskevan lain 5 § mukaan kunnan tulee paitsi organisoida tarpeenmukainen ehkäisevän päihdetyön mukainen toiminta alueellaan, myös nimetä ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava kuntalain mukainen toimielin. Toimielin voi vastuuttaa tehtävät ja niiden koordinoinnin kunnan monialaiselle työryhmälle. Toimielimen tulee varmistaa, että kunnan hallinnonalat toteuttavat

ehkäisevää päihdetyötä ja että kunta huolehtii päihdeolojen seurannasta ja sitä koskevasti tiedotuksesta sekä siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan kuntalaisille.

Ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana toimielimenä toimii hyvinvointivaliokunta ja tehtävistä ja niiden koordinoinnista vastaa monialainen HYTE-työryhmä.

Hyvinvointivaliokunta merkitsi kokouksessaan 8.3.2023 (§ 13) asian tiedoksi ja päätti pyytää lausunnot muilta valiokunnilta, vanhus- ja vammaisneuvostoilta sekä nuorisovaltuustolta koskien Kauniaisten ehkäisevän päihdetyön ohjelmaa vuosille 2023–2025.

Lausunnon antoivat suomenkielinen ja ruotsinkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta, yhdyskuntavalioikunta sekä nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto (lausunnot **oheismateriaalina**).

Ohjelmassa esitettyjä tavoitteita ja seurantamenettelyä pidettiin pääsääntöisesti hyvinä ja lausunnossa tuodut näkökulmat liittyivät ehkäisevän päihdetyön ohjelman painopisteisiin: viestinnän monipuolisuuteen, riskikäytön ja haittojen varhaiseen tunnistamiseen, haittojen ehkäisyyn sekä ammattilaisten osaamiseen.

Valiokuntien lausunnoissa todettiin, että päivittäisessä työssä arjen ympäristössä toteutettu ehkäisevä päihdetyö on keskeistä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi. Myös hallinto-, sektori- ja kuntarajat ylittävän yhteistyön tärkeyttä korostettiin. Ehkäisevässä päihdetyössä onnistumisen ehtona pidettiin Kauniaisissa toimivien tahojen välistä aktiivista dialogia. Erityisesti hyvinvointialueen ja kaupungin välistä keskustelua sekä näkyvämpää viestintää toivottiin lisää.

Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta näki, että nuorisotyön ja koulujen yhteistyön kehittäminen on tärkeää. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on merkittävä toimija. Valiokunta ehdotti, että ohjelmassa voisi selvittää myös tämän yhteistyön rakennetta. Lisäksi valiokunta ehdotti, että hyvinvointialueen päihdepalveluista tiedottamisen tulisi olla osa viestinnän toimenpiteitä. Julkista keskustelua ja viestintää paikallislehdessä tulisi hyödyntää myös ehkäisevässä päihdetyössä.

Ruotsinkielinen opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta piti Kauniaisten kaupungin päihdehuolto-ohjelmaa vuosille 2023–2025 varhaiskasvatuksen ja opetustoimen osalta kattavana.

Yhdyskuntavalioikunta kiinnitti huomiota savuttomuuteen sekä vuoden 2022 alussa tulleeseen lakiin tupakkapaikkojen ja tupakkakiellon merkitsemisestä kyltein.

Nuorisovaltuusto totesi lausunnossaan, että strategia vaikuttaa hyvältä. Ehkäisevä päihdetyö on tärkeä osa nuoriso-ohjaajien jokapäiväistä toimintaa ja sitä toteutetaan hallinto- ja kuntarajat ylittäen.

Vanhusneuvosto korosti lausunnossaan ikääntyvän väestön alkoholihaittojen erityispiirteiden huomioimista, mm. alkoholin ja lääkkeiden yhteisvaikutuksia, suurempaa tapaturmariskiä, rahapeliriippuvuudesta aiheutuvia haittoja ja muita sosiaalisia ongelmia. Matala puheeksi ottamisen kynnyks on tärkeä paitsi vanhuspalveluissa, myös kaikille ikäryhmille kohdennetuissa palveluissa. Kaikki

toimenpiteet, joilla vaikutetaan päihteiden käyttöä vähentävästi, ovat hyväksi mielenterveydelle ja hyvinvoinnille laajemminkin.

Vammaisneuvoston lausunnossa tuotiin esille vammaisille kohdennettuun ehkäisevään päihdetyöhön liittyvät erityispiirteet sekä erityistä tukea tarvitsevat, riskiryhmin kuuluvat vammaiset. Viestintä ja materiaali tulee suunnitella niin, että myös kaikkien erityisryhmien tarpeet tulevat huomioituksi. Vammaisneuvosto nosti lausunnossaan esille huomion, että eri osa-alueilla on jätetty huomioimatta vammaiset ja kehitysvammaiset.

Lausunnoista välittyi ymmärrys siitä, että ehkäisevä päihdetyö on monien eri toimijoiden yhteistyötä ja että viestinnällä on iso rooli tiedon välittämisessä. Kaikkien lausunnonantajien lausunnot on huomioitu Kauniaisten ehkäisevän päihdetyön ohjelmassa vuosille 2023–2025.

Poikkihallinnollinen HYTE-työryhmä koordinoi ehkäisevän päihdetyön ohjelman toteuttamista. Ohjelman toteutumisesta raportoidaan vuosittain mm. hyvinvointikatsauksen yhteydessä.

Hyvinvointivaliokunta (4.10.2023 § 57) ja kaupunginhallitus (20.11.2023 § 193) hyväksyivät omalta osaltaan Kauniaisten ehkäisevän päihdetyön ohjelman vuosille 2023–2025 (**liite**).

Kaupunginhallitus:

Valtuusto päättää hyväksyä liitteenä olevan Kauniaisten ehkäisevän päihdetyön ohjelman vuosille 2023–2025

.....

Va. hyvinvointikoordinaattori Laura Salomaa selosti asiaa.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet:

Kauniaisten ehkäisevän päihdetyön ohjelma vuosille 2023–2025

Oheismateriaali:

Saadut lausunnot ehkäisevän päihdetyön ohjelmasta 2023–2025